



УДК 37.091.3:7.012

РУЧНІ МИСТЕЦЬКІ ТЕХНІКИ У ДИЗАЙНІ ПЛАКАТІВ ЯК АЛЬТЕРНАТИВА МАСОВОМУ ВИКОРИСТАННЮ ГЕНЕРАТИВНИХ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

ДАНИЛЬЧУК Василь

Педагогічний фаховий коледж Хортицької національної академії,
Запоріжжя, Україна
danylchuk.v@zpk.zp.ua

Обґрунтовано, що масове використання штучного інтелекту після 2022 року спричинило кризу автентичності, пов'язану зі стандартизацією естетики та втратою емоційного контакту. На прикладі сучасних плакатів продемонстровано, як ручні мистецькі техніки, навмисна недосконалість, матеріальність стають засобами створення унікального, «людського» візуального контенту та альтернативою використання генеративних систем штучного інтелекту.

Ключові слова: штучний інтелект, плакатний дизайн, ручні мистецькі техніки, автентичність, навмисна недосконалість.

ВСТУП

У 2025–2026 роках генеративні моделі штучного інтелекту стали домінуючим інструментом у графічному дизайні, забезпечуючи швидке створення високоякісних плакатів, постерів та іншого візуального контенту з виразною естетичною обробкою. Водночас у професійному та культурному середовищі дедалі чіткіше проявляється «втома» від стилістичної однорідності та надмірної «ідеальності» зображень створених за допомогою генеративних систем штучного інтелекту. Цей феномен спричиняє зростання попиту на автентичність і виражену людську присутність у творчому процесі. Традиційні аналогові та ручні техніки – колаж, трафаретний друк, ліногравюра, ціанотипія, відскановані текстури натуральних матеріалів, недосконалі мазки пензля чи олівця – набувають статусу «нової розкоші». Їхня цінність зумовлена неможливістю повного відтворення засобами штучного інтелекту, а також безпосередньою фізичною участю автора у створенні об'єкта. У контексті пост-ШІ дизайну ручні методи відіграють ключову роль у відновленні емоційного зв'язку між творцем і аудиторією – зв'язку, який часто втрачається в повністю алгоритмізованих продуктах. Плакати, як найбільш публічний, соціально орієнтований формат графічного дизайну, особливо гостро реагують на цю дихотомію: або в них масово присутні візуально типізовані образи, або наявні авторські, гротескні, крафтові графічні рішення. Аналіз цієї проблематики дозволяє краще зрозуміти, як креативні індустрії намагаються знайти баланс між технологічною ефективністю та збереженням унікальної мистецької



ідентичності та культурної цінності людського авторства в епоху тотальної доступності до технологій штучного інтелекту.

ПОСТАНОВКА МЕТИ

Проаналізувати використання ручних мистецьких технік на прикладі дизайну сучасних плакатів, охарактеризувати тенденції відновлення ролі людини у творчому процесі через ці техніки, що забезпечують автентичність, емоційний зв'язок та унікальність візуального контенту.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ

З 2022 року, після публічного буму систем штучного інтелекту «Midjourney» та «Stable Diffusion», генеративні моделі стали масово використовуватися дизайнерами для створення рекламних матеріалів, постерів, обкладинок та візуального контенту [1]. Проте вже з 2023–2024 рр. почалася виразна «втома» аудиторії від контенту, створеного системами штучного інтелекту. У відповідь виник рух за переосмислення ролі людини в дизайні, в центрі якого – навмисна недосконалість, тактильні текстури, ручні штрихи, матеріальність. Особливо виразно ця тенденція проявляється саме в плакатному дизайні – найбільш масовому та публічному виді графічного мистецтва, де питання емоційного контакту та автентичності стоять особливо гостро. Дослідження показують, що споживачі краще сприймають та довіряють рекламним постерам, які відчуються як «людські» [2; 3]. У 2025 році почалася інверсія: ідеальна симетрія та глянцевість стали асоціюватися з дешевиною та масовістю, а навмисна недосконалість – з преміум-сегментом та автентичністю. Перевагами систем штучного інтелекту у дизайні плакатів є швидкість (секунди замість днів), низька вартість, велика кількість варіантів та ін. До системних обмежень можна віднести середньостатистичну естетику, проблеми з тонкою типографікою та композиційною логікою, відсутність тактильного сліду та «людської помилки» тощо. Саме тому в 2024–2026 рр. вчені та практики почали говорити про кризу автентичності [4].

У 2025 році сформувалося кілька напрямів протидії домінуванню штучного інтелекту через використання ручних мистецьких практик:

- навмисне додавання нерівних ліній, плям, асиметрій;
- сканування реального паперу, акварельних ефектів, олівцевого штрихування, зернистості, слідів від друкарських фарб та ін.;
- використання шовкографії, ціанотипії, ліногравюри та ін. технік, що дають унікальний тираж, який неможливо або складно повторити за допомогою генеративних систем штучного інтелекту.

Розглянемо на прикладах використання ручних мистецьких технік у дизайні сучасних плакатів.

У процесі створення плаката «Night-blooming» (Con Või Con Voi, 2025 р.) автор спирався на традиційні художні техніки з мінімальною цифровою обробкою (див. рис. 1), а саме:

- ціанотипію, якій притаманна насичена синьо-блакитна тональність, використання контактного друку на світлочутливому папері;



– роботу з реальним об'єктом (ботанічний відбиток) – прямий фотографічний відбиток квітів передбачає фізичну присутність рослини під час експонування, а не цифрове моделювання;

– фактурність паперу – нерівномірне тло, видимі сліди волокон, локальні затемнення та потертості свідчать про використання паперу як матеріального носія та фотохімічного процесу проявлення;

– рукописну типографіку – назва «night-blooming» виконана тонким шрифтом, що імітує рукопис.



Рис.1. «Night-blooming»,
Con Vôi Con Voi, 2025 р.

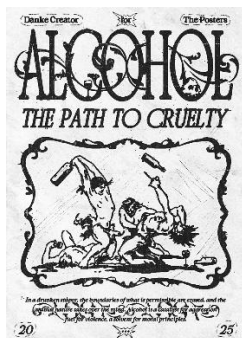


Рис. 2. «Alcohol – The Path to Cruelty»,
Danke Creator, 2025 р.

Отже, плакат «Night-blooming» є прикладом звернення до аналогових фотографічних і ручних графічних практик як альтернативи цифровій генерованій візуальності. Робота підкреслює цінність матеріального сліду та контрольованої імперфекції як засобу художньої виразності у дизайні сучасного плакату.

Аналіз плаката «Alcohol – The Path to Cruelty» (Danke Creator, 2025 р.) свідчить, що автор у процесі створення роботи спирався на традиційні ручні мистецькі техніки, використовуючи цифрові засоби лише на допоміжному етапі (див. рис. 2):

– центральна сцена виконана у вигляді експресивного лінійного малюнка з нерівною, «живою» лінією, характерною для ручного рисунка. Деформації фігур, гротескна пластика тіл, спрощена анатомія та варіативна товщина штриха вказують на роботу від руки, що ймовірно була згодом відсканована та відповідно оптимізована у графічному редакторі;

– загальний візуальний характер (контраст чорного й білого, «забруднення» площини, різка експресія) відсилає до естетики ксилографії або ліногравюри, навіть якщо фактично робота виконувалася тушшю з подальшим відбитком або скануванням;

– оздоблення навколо тексту та центральної ілюстрації має «подрібнений» характер (пунктири, спалахи, завитки), що виглядає створеним



вручну і схоже не на стандартні векторні елементи, а скоріше на скановані або реконструйовані з фізичних носіїв;

– центральне слово «ALCOHOL» завдяки ручному оздобленню пером (спіралі, вплетені силуети келиха та черепа) перетворюється на самостійну ілюстрацію. Генеративні моделі часто створюють орнаменти, що не мають логічного зв'язку з літерами, а на цій роботі кожен штрих підпорядкований формі знака, що створює цілісну візуальну метафору «отруйної привабливості»;

– фон на центральному зображенні має ручне штрихування, діагональні лінії. Це не згенерований градієнт чи текстурний фільтр, а саме ручна графіка, що надає зображенню живості та «людської» енергії;

– видимі плями, потертості, «шум», ефект старого паперу вказують на роботу з фізичним носієм (папір, друк) або на свідому імітацію аналогового зношення, характерну для ручних друкарських технік.

Отже, плакат «Alcohol – The Path to Cruelty» є показовим прикладом використання ручних мистецьких технік у сучасному плакатному дизайні як альтернативи масовому використанню зображень, створених генеративними системами штучного інтелекту. Робота апелює до матеріальності, авторського жесту та емоційної експресії.

ВИСНОВКИ

Зростання використання штучного інтелекту спричинило кризу автентичності, що підкреслило потребу у дизайні, який зберігає індивідуальність та матеріальність. Рух за людиноорієнтований та постцифровий дизайн акцентує увагу на недосконалоості, тактильних текстурах і ручних техніках як способах протидії цифровій уніфікації. У плакатному дизайні ці практики особливо ефективні, оскільки автентичність і емоційний контакт з глядачем мають критичне значення. Найціннішим ресурсом у сучасному графічному дизайні стає не швидкість чи кількість варіантів, які дає штучний інтелект, а унікальна людська недосконалість, що забезпечує емоційну глибину та довіру глядача до дизайнерського продукту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Zhang L., Hur C. The Impact of Generative AI Images on Consumer Attitudes in Advertising. *Administrative Sciences*. 2025. Vol. 15, iss. 10. Art. 395. DOI: <https://doi.org/10.3390/admsci15100395>
2. Comparative Designs Reveal Preferences for Human-Generated Rather Than AI-Generated art / O. Jacobs, F. Pazhoohi, G. Mullen, A. Kingstone. *Empirical Studies of the Arts*. 2025. Art. 02762374251360129. DOI: <https://doi.org/10.1177/02762374251360129>
3. Feng W., Song X. Consumers' Preference for Human-Generated Versus AI-Generated Artwork: A Social Identification Account. *Journal of Consumer Behaviour*. 2025. Vol. 25, iss. 1. P. 118–137. DOI: <https://doi.org/10.1002/cb.70063>
4. Kutanova D. The use of generative graphics in graphic design: Aesthetics and ethics. *Journal of Arts and Humanities*. 2025. Vol. 14, no. 02. P. 1–9. DOI: <https://doi.org/10.18533/journal.v13i2.2524>